

ASTRYK

ASTRYK UNICE
SLETTER

Mary Fonden

AFTRYK
UNGE
SÆTTER

“I Mary Fonden har vi de seneste år i stigende grad inddraget unge i vores arbejde – især gennem vores ungepanel, men også i initiativer som AFTRYK. Hver gang bliver vi overraskede over perspektiver, vi har overset eller misforstået. Unge er nøglen til at forstå, hvordan vi lykkes med at skabe rammer, hvor unge føler sig trygge og værdsatte.”

H.M. Dronningen
- Formand for Mary Fonden

Mary Fonden

AFTRYK

Unge skal høres i spørgsmål, der angår dem. Det er vi voksne efterhånden enige om. Men hvor godt lykkes vi egentlig med det?

Unge får ofte lov til at komme til orde, men vi er ikke altid gode nok til at omsætte deres ord til handling. Det skal vi blive bedre til. For voksne sætter mange af rammerne for unges liv. Derfor har vi også et stort ansvar for at forstå og imødekomme unges behov.

Det er vigtigt, at unge finder tillid, både til sig selv og hinanden, og plads til forskellighed i åbne, trygge fællesskaber. Hvis det skal lykkes, skal vi gøre nogle ting anderledes. Og i Mary Fonden tror vi på, at unge skal have stor indflydelse på, hvad “anderledes” kan være.

I AFTRYK arbejder unge derfor hvert år med et konkret emne, der har betydning for deres hverdag og i sidste ende, hvordan de har det. Det kan handle om, hvordan man skaber en god overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse, eller hvordan unge bevarer lysten til et aktivt fritidsliv. De unge nytænker, gentænker og kommer med konkrete forslag til, hvad vi skal ændre for at gøre det bedre.

Samtidig forpligter relevante aktører sig til at bære perspektiverne videre.

For når vi former rammer, der har direkte betydning for unges liv, skal unge ikke blot høres. De skal sætte aftryk.

AFTRYK 1

Drop jeres introforløb

Introforløbet varer ofte kun få dage, men det har stor betydning for vores skoletid. At starte et nyt sted kan være angstprovokerende, og behovet for at finde nogen at blive fortrolig med er stort. Mange af os oplever desværre introforløbet som for kort og overfladisk – noget, der bare skal overstås, før undervisningen starter. Vi har brug for, at introforløbet prioriteres højere, og at lærerne engagerer sig. Det gode introforløb giver tid til at lære både klassekammerater, lærere, fag og skolen at kende. Selv banale ting som skolens lokationer og fagenes opbygning er vigtige for at føle sig tryk. Vi er på udebane og har brug for, at det hurtigt bliver en hjemmebane. For at turde række hånden op og være åbne over for nye klassekammerater, skal vi føle os trygge og have tillid til både lærere og klassekammerater. Introforløbet skal gentænkes og prioriteres højere – og elever, der har været igennem det, bør inddrages i at skabe et bedre forløb.

“I starten havde vi et introforløb med speeddating, hvor man lærte hinanden at kende. Men næste dag, BAM, så har vi matematik og samfundsfag. Vi fik ikke lov til rigtig at lære hinanden at kende.”

– Ung fra ungeværksted i Struer

“Hos os var vi på kanotur i to timer. Her blev man sat i en kano sammen med to andre, du ikke kendte, og så skulle du ellers bare hygge dig.”

– Ung fra ungeværksted i Esbjerg

“Der gik lang tid, før jeg turde være mig selv, og det blev jeg virkelig overrasket over. Jeg havde en følelse af, at jeg var indadvendt og stille, og jeg turde ikke snakke med nogen. Men jeg kunne ikke bare sådan lige finde mig til rette og tilpasse mig.”

– Ung fra ungeværksted i Struer

“Mange unge oplever introaktiviteterne som konstruerede og hektiske, og fra den ene dag til den anden møder de en anderledes striks og rutinepræget hverdag. Formålet med introforløb er at skabe samhørighed, men kortvarige aktiviteter opbygger ikke ægte tilhør. Det kræver en hverdag, der giver mening. Problemet opstår, når voksne adskiller det sociale og faglige, selvom de er uadskillelige. Unge er eksperterne, vi bør inddrage for at forbinde det sociale og faglige på en meningsfuld måde.”

– Helle Rabøl Hansen, cand.jur., ph.d., forsker i trivsel

Aftrykket inspirerer mig til at...

For at arbejde videre med dette aftryk, kan jeg konkret tage initiativ til følgende, når jeg kommer hjem...

Alle skal med

Overgangen til ungdomsuddannelse er helt central for, hvordan man lander i de nye fællesskaber. Det kan komme til at påvirke hele ens skoletid. Vi oplever, at det især er dem, der måske stikker lidt ud, ikke råber højest, eller har haft dårlige oplevelser med mobning, som har svært ved at finde en plads i fællesskabet. Men det ændrer ikke på, at vi alle har brug for at være en del af et fællesskab. Vi prøver tit at invitere alle med, men det er altså svært at gøre selv. Derfor har vi brug for skolen og lærernes hjælp, og vi har brug for sociale rammer, hvor alle inkluderes, og ingen træder tilbage. Skolen er nødt til aktivt at arbejde for at skabe en kultur, hvor der er plads til alle personlighedstyper, og hvor fællesskabet er åbent for alle.

“Hvis man har en svær overgang, så kan man have svært ved at hvile i klassen. Når man har et arrangement med faste rammer, så ved man, hvad man skal gøre - så har man en rolle. Det gør det nemmere for sådan en ung at komme til sådanne arrangementer.”

– Ung fra ungeværksted i Esbjerg

“Hvis der er nogle, der kender hinanden i en ny klasse, kan det godt sende et signal til resten. Det kan gøre en usikker, hvis man ikke føler, man er med på samme måde eller en del af fællesskabet.”

– Ung fra ungeværksted i Roskilde

“Jeg er nok den, der melder mig fra, fordi min klasse har en stor ryge- og drikkekultur. Jeg kan ikke tåle nikotin, og jeg kan ikke lide at drikke. Derfor tror jeg, at de føler, at jeg melder mig meget ud, og jeg har svært ved at komme ind i det.”

– Ung fra ungeværksted i Esbjerg

“Mange unge er gode til at mestre de koder og normer, som er vigtige for at få og bibeholde en plads i fællesskaberne. Men der er også unge, der oplever at stå i periferien eller helt uden for fællesskaberne. Og for nogle er det en position, der gentager sig igen og igen, selvom de fx skifter skole eller starter på en ungdomsuddannelse. De oplever gang på gang at tabe kampen om at få en plads i fællesskaberne.”

– Noemi Katznelson, professor og leder af Center for Ungdomsforskning

Aftrykket inspirerer mig til at...

For at arbejde videre med dette aftryk, kan jeg konkret tage initiativ til følgende, når jeg kommer hjem...

Sådan bliver AFTRYK til

Arbejdet med de fem aftryk begyndte i foråret, hvor Mary Fondens Ungepanel brugte en dag på at dele deres erfaringer og perspektiver på overgange. Ungepanelets input dannede grundlaget for et efterfølgende udviklingsværksted med aktører fra skole- og uddannelsessektoren og elevorganisationer. Her blev der fokuseret på de rammer og forhold, der præger overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelser. Disse indsigter førte til ungeværksteder i Roskilde, Esbjerg og Struer, hvor elever fra 10. klasse og forskellige ungdomsuddannelser udviklede ideer og løsninger til, hvordan overgange kan styrkes og forbedres.

Vi undersøgte både de positive og negative sider af unges oplevelser med overgange. De temaer, eleverne fremhævede, blev udforsket i dybden, og vi testede i fællesskab forslag til konkrete tiltag, der kan skabe bedre overgange.

Alt det, vi lærte, er samlet i fem AFTRYK.

AFTRYK på overgange

Ungdomslivets skift har stor betydning for den enkelte, men det overses ofte.

En rapport fra Oxford Research for Mary Fonden (2021) viser, at overgange kan skabe håb for dem, der oplever ensomhed og mobning, men at håbet lider et alvorligt knæk, hvis de mislykkes. Forskningsprojektet Fællesskaber i ungdomslivet (CeFu, Mary Fonden, 2023) fremhæver overgange mellem institutioner som afgørende for unges trivsel og viser samtidig, at disse overgange i stigende grad er præget af komplekse dynamikker og krydspres, der udfordrer relationer. I befolkningsundersøgelsen Ensomhed i Danmark (Epinion, Mary Fonden, 2024) er skole- og uddannelsesskift den hyppigst nævnte årsag til ensomhed blandt unge.

Gode overgange er med andre ord helt centrale for, at unge har det godt. Derfor sætter AFTRYK i 2024 fokus på overgange.

Tak!

Tak til alle de dygtige, engagerede unge, der har bidraget til AFTRYK og deltaget i ungeværkstederne: Elevrådsrepræsentanter fra uddannelserne på Struer Statsgymnasium, 2.N på Roskilde Handelsskole samt unge fra STX, HHX og Teknisk Skole på Rybners i Esbjerg, Ung Esbjerg, Esbjerg Gymnasium, "Giv et år" og SOSU Esbjerg. Også en stor tak til de aktører, der delte deres viden til udviklingsværkstederne, samt til Mary Fondens Ungepanel.

"Skole handler meget om skole. Det, at man også skal have det godt sammen for at lære, er en pointe, man glemmer lidt."

- Ung fra ungeværksted i Esbjerg

AFTRYK 1

Drop *jeres* introforløb

At starte et nyt sted kan være angstprovokerende, og behovet for at finde nogen at blive fortrolig med er stort. Derfor spiller introforløbet en stor rolle, men mange oplever det som for kort og overfladisk. Vi har brug for, at det prioriteres højere, og at lærerne engagerer sig. Et godt introforløb giver tid til at lære skolen, lærerne og klassekammerater at kende. Det skal gentænkes, og elever bør være med til at forme det.

AFTRYK 2

Alle skal med

Overgangen til ungdomsuddannelse er helt central for, hvordan man lander i de nye fællesskaber. Det kan komme til at påvirke hele ens skoletid. Vi oplever, at det især er dem, der måske stikker lidt ud, ikke råber højest, eller har haft dårlige oplevelser med mobning, som har svært ved at finde en plads i fællesskabet. Skolen skal skabe en kultur, hvor alle inkluderes.

AFTRYK 5

Hvis I spørger, så lyt!

For os er det vigtigste, at vi ikke bare bliver spurgt, men at vores ideer bliver brugt. Det er ikke os alle, der har lyst til at stille os frem, men vi har alle holdninger til skolen og den måde, tingene bliver gjort på. Og hvis vi oplever, at vores holdninger og ideer bliver taget alvorligt, vil vi gerne bruge tid på at arbejde videre med at føre dem ud i livet.

AFTRYK 3

Start intro før intro

“De bedste år af dit liv.” Det hører vi fra mange voksne, inden vi begynder på en ungdomsuddannelse. Men mange af os er mere usikre end spændte. Får vi venner, og kan vi følge med i undervisningen? Noget af den usikkerhed, tror vi, kan erstattes af spænding, hvis vi får svar på nogle af vores spørgsmål om den nye uddannelse, inden vi begynder. Derfor skal introen til vores nye uddannelse begynde før introforløbet.

AFTRYK 4

Man bliver ikke venner på to uger

Når introforløbet er overstået, oplever vi, at de voksnes fokus er 100 procent rettet mod undervisningen. Men vi har brug for, at arbejdet med at udvikle relationer, skabe stærke fællesskaber og styrke den sociale trivsel bliver prioriteret hele skoleåret som en vigtig opgave på linje med det faglige. Både fordi det er afgørende for vores trivsel, men også fordi det kan gøre en positiv forskel for vores faglige udvikling.

Mary Fonden

I Mary Fonden arbejder vi for et samfund, hvor alle oplever, at de hører til. Vi ønsker at bekæmpe social isolation ud fra grundtanken om, at mennesker har brug for mennesker.

Følelsen af at være en del af et fællesskab, hvor man er ønsket og accepteret, er afgørende for os alle sammen. For hvordan vi trives. Derfor har det omfattende menneskelige og samfundsmæssige konsekvenser, når et menneske står alene.

I Mary Fonden har vi valgt at bekæmpe social isolation gennem tre indsatsområder: Mobning og Trivsel, Vold i Familien og Ensomhed. Inden for de områder udvikler vi konkrete projekter med samarbejdspartnere og eksperter, vi fremmer viden, nedbryder tabuer og skaber opmærksomhed om både de problemstillinger, vi arbejder med, og mulige løsninger.

Med AFTRYK er det Mary Fondens ambition ikke kun at lytte til unges stemmer, men at bidrage til, at deres ideer bliver til virkelighed. Ungdomsårene er afgørende for udviklingen af identitet, selvstændighed og sociale færdigheder. Vi tror på, at unge har vigtige ting på hjertet, som kan være med til at forbedre de rammer, der er i deres hverdag. Og at det medvirker til, at flere unge føler, at de hører til, og at de er en del af et trykt fællesskab.

Start intro før intro

“De bedste år af dit liv.” Det hører vi fra mange voksne, inden vi begynder på en ungdomsuddannelse. Og vi håber, at de får ret. Men så høje forventninger kan føles uoverskuelige, og mange af os er mere usikre end spændte inden første skoledag. Passer vi ind, får vi venner, kan vi følge med i undervisningen? Oveni det kommer, at de første dage er fyldt med praktiske ting. Noget af den usikkerhed, tror vi, kan erstattes af spænding, hvis vi får svar på nogle af vores spørgsmål om den nye uddannelse, inden vi begynder. Det kan være gennem møder med elever på skolen, at hilse på kommende klassekammerater, rundvisninger eller videoer af skolen. Hvis vi føler os klædt på, har vi bedre overskud og mere selvtillid, når introforløbet begynder. Det kan gøre forskellen, når vi skal lære nye mennesker at kende. Derfor skal introen til vores nye uddannelse begynde før introforløbet.

“Jeg kendte næsten ingen, da jeg startede. Jeg har ikke fået min klasse på forhånd, jeg ved ikke, hvor man logger ind, og jeg har heller ikke nogen ældre søskende, der kan vise mig det. Når man så møder op, står der: “Vi mødes i festsalen”. Så tænkte jeg: “Hvor er festsalen?”. Jeg vidste ikke, hvor jeg skulle gå hen, eller hvem jeg skulle følges med.”

– Ung fra ungeværksted i Struer

“Jeg føler, det er et ansvar på begge sider. Vi fik én introdag, og jeg ville gerne have haft, at vi lærte hinanden bedre at kende, og måske også inden vi startede på skolen, så vi vidste, hvad vi gik ind i.”

– Ung fra ungeværksted i Esbjerg

“Jeg tror ikke, vi er gode nok til at møde unges behov for tryghed i de her overgange. Et eksempel er, når unge forud for studiestart søger efter kommende klassekammerater på sociale medier, og uddannelsernes svar bliver at skjule klasselisterne. Selvom der kan være gode grunde til det, løser det ikke behovet for “før-start-tryghed”. Der er god grund til at lade sig inspirere af unges tanker om det her emne, så deres behov bliver mødt af nye muligheder fremfor begrænsninger.”

– Helle Rabøl Hansen, cand.jur., ph.d., forsker i trivsel

Aftrykket inspirerer mig til at...

For at arbejde videre med dette aftryk, kan jeg konkret tage initiativ til følgende, når jeg kommer hjem...

AFTRYK 4

Man bliver ikke venner på to uger

Når introforløbet er overstået, oplever vi, at de voksnes fokus er 100 procent rettet mod undervisningen. Men lige meget hvordan introforløbet er sat sammen, er en eller to uger ikke nok til, at vi kan skabe stærke venskaber og trygge relationer i klassen eller på årgangen. Vi har brug for, at arbejdet med at udvikle og udbygge relationer, skabe stærke fællesskaber og styrke den sociale trivsel bliver prioriteret gennem hele skoleåret og betragtes som en vigtig opgave på linje med det faglige. Både fordi det er afgørende for vores trivsel, men også fordi det kan gøre en positiv forskel for vores faglige udvikling. Sæt barren for sociale aktiviteter og trivselsarbejde gennem skoleåret langt højere.

"Gå sammen to og to kunne man sige til de generationer af unge, der voksede op med gadens leg som en vigtig øvearena i forhold til udviklingen af sociale navigationskompetencer. I dag er gadens analoge fællesskaber i vid udstrækning blevet afløst af asynkront samvær foran skærme, og vi skal derfor være mere ambitiøse i forhold til den analoge arena, som et klasserum også udgør. Hvis vi vil have alle med i fællesskabet, kræver det, at vi systematisk arbejder med at udvikle elevernes relationelle kompetence under hele ungdomsuddannelsen."
– Søren Østergaard, ph.d., ungdomsforsker tilknyttet Center for Ungdomsstudier

"Det gik meget hurtigt fra tre dages intro og så direkte til skole. Det er altså svært at lære hinanden ordentligt at kende på tre dage. Det kunne godt spredes lidt mere ud."

– Ung fra ungeværksted i Roskilde

"Vi har alle manglet noget efter introforløbet. I vores klasse var vi næsten den samme grundforløbsklasse, bortset fra tre nye. Men det er svært at få de tre nye ind, for man bliver ikke bare lige venner med nogen i danskundervisningen. Det giver de tre nyes sidemakkere en ret stor opgave."

– Ung fra ungeværksted i Struer

"De sociale arrangementer lå de første to uger, men jeg startede senere på min uddannelse, så jeg missede dem. Jeg blev bare skubbet ind i en klasse, og her var der kun undervisning. Det var ikke helt nemt."

– Ung fra ungeværksted i Esbjerg

Aftrykket inspirerer mig til at...

For at arbejde videre med dette aftryk, kan jeg konkret tage initiativ til følgende, når jeg kommer hjem...

Hvis I spørger, så lyt!

Evaluering er godt, og vi har alle prøvet at besvare et eller andet spørgeskema. Men for os er det vigtigste, at vi ikke bare bliver spurgt, men at vores ideer bliver brugt. Vi vil gerne hjælpe næste årgang med at få en bedre overgang fra skole til ungdomsuddannelse, og vi vil gerne være med til at forme de rammer, vi selv udfylder på skolen hver dag. Vi oplever ofte, at vi bliver spurgt, men det kan være svært at se, hvordan vores ord bliver omsat til handling. Det er ikke os alle, der har lyst til at stille op til elevrådet eller stille sig frem og sige sin mening højt, men vi har alle holdninger til skolen og den måde, tingene bliver gjort på. Og hvis vi oplever, at vores holdninger og ideer bliver taget alvorligt, vil vi gerne bruge tid på at arbejde videre med at føre dem ud i livet.

"Det er mærkeligt, at de voksne aldrig har spurgt os, når det handler om os."

– Ung fra ungeværksted i Struer

"Jeg har selv tænkt på mange forskellige aktiviteter, der både havde været sjove at lave, og hvor man fik noget at vide om skolen og de andre elever. Men der var ikke nogen tidspunkter, hvor vi elever kunne komme med forslag."

– Ung fra ungeværksted i Esbjerg

"I 6F havde jeg en lærer, der hed Carsten. Han gik meget op i, at han gjorde det ordentligt. Han brugte en halv time på, hvad han gerne vil have. Han spurgte os også om: "Hvad vil I gerne have, at jeg gør?". Det var rigtig fedt, synes jeg. Sådan lidt Lærers time-agtigt."

– Ung fra ungeværksted i Roskilde

"Ungeinddragelse kræver mere end blot at spørge. Det kræver ressourcer, og at man tør give afkald på lidt af sin magt for at åbne døren til nye stemmer. Men medaljen er stor, for man får udvidet sin horisont og bidrager til en mere positiv demokratisk selvtillid. Selvom mange har gode intentioner om at skabe reel ungeinddragelse, kan det gå skævt og ende med at blive overfladisk, fordi der bliver stillet spørgsmål uden at forklare, hvor muligheden for medindflydelse ligger og uden at samle op på svarene."

– Anna Bisp Asghari, engagementsdirektør i Ungdomsbureauet

Aftrykket inspirerer mig til at ...

For at arbejde videre med dette aftryk, kan jeg konkret tage initiativ til følgende, når jeg kommer hjem ...

PROGRAM

Kl. 10.30:

Velkomst

Kl. 10.45:

AFTRYK 1: Drop *jeres* introforløb

Kl. 11.05:

AFTRYK 2: Alle skal med

Kl. 11.35:

AFTRYK 3: Start intro før intro

Kl. 12.10:

Frokost

Kl. 13.25:

AFTRYK 4: Man bliver ikke venner på to uger

Kl. 13.45:

AFTRYK 5: Hvis I spørger, så lyt!

Kl. 14.25:

Tak for i dag

Initiativet er udviklet af Mary Fonden
med støtte fra William Demant Fonden

